

spreker kan door middel van een performatief werkwoord (expliciet) aangegaan worden of (impliciet) door het modale werkwoord 'zullen' te gebruiken.

- De leverancier garandeert/ verbindt zich....
- De koper zalbetalen....

Als regulatieve handelingen verschillen commissieve en directieve taalhandelingen volgens Trosborg met betrekking tot de vereiste actie.

Per definition [...] promises are in the interest of the hearer (and at the cost of the hearer) and belong to the category of "comital acts". [...] In contrast, directives are issued for the benefit of the speaker and at the cost of the hearer; they are "impellative acts" to be adjusted in communication relative to interlocutor and communicative intention.

(Trosborg 1995:36).

3. Corpus

De data die voor dit onderzoek gebruik werden zijn tot stand gekomen op basis van een selectie van aan de ene kant Nederlandse legislatieve teksten, waarbij de gekozen voorbeelden van de on-line versie van het *Wetboek van Koophandel*¹ komen, en aan de andere kant Nederlandse handelscontracten², die eveneens on-line beschikbaar zijn. Deze twee soorten data verschillen nogal qua datum van uitgifte (WvK 1898, gebruikte contracten 2008), naar de bepalingen die de inhoud vormen of de communicatieve situatie en functie op zich. Desondanks kunnen er duidelijke overeenkomsten worden vastgesteld waarop in ons onderzoek nader wordt ingegaan. Het onderzoek toont de aangetroffen regulatieve taalhandelingen en analyseert de pragmatistische realiseringspatronen van deze directieven. Daarbij zal er gekeken worden naar de manier waarop de pragmatische functie van wetsbepalingen en verplichtingen voortvloeiende uit contracten tot stand worden gebracht. De cruciale rol waardoor partijen aan een contract en burgers aan wetsteksten onderhevig zijn, wordt gespeeld door de commissieve en directieve taalhandelingen, zoals eerder aangegeven.

De tabel met diverse directiegraden van taalhandelingen, die hierboven onder punt 2.1 werd besproken, zal in dit gedeelte op de hierboven geschetste data worden toegepast. De tabel is uitgebreid met één extra categorie van *toezeggingen*. De classificatie (die afgeleid is van de eerste tabel gebaseerd op standaard taalgebruik) is aangepast/aangevuld in overeenstemming met categorieën die binnen de juridische context representatief zijn. In tegenstelling tot de eerste tabel wordt er in deze tabel niet steeds hetzelfde verzoek uitgedrukt zoals dit voorheen wel het

¹ Voor de volledige versie van het Nederlandse Wetboek van Koophandel zie: <http://www.wetboek-online.nl/wet/wetboek%20van%20Koophandel.html#58> (geraadpleegd op 13-3-2010)

² <http://www.eigenhuis.nl/NR/rdonlyres/DE75250A-8C2E-49C4-958D-6D2B30EA9774/0/Koopaktebestaanndeengezinswoningmodeljuli2008.doc> (geraadpleegd op 13-3-2010)

geval was. Dit wordt veroorzaakt doordat de voorbeelden uit authentieke juridische teksten afkomstig zijn, waardoor de kans op exact dezelfde inhoud nihil was.

I. Verzoeken zonder expliciete illocutionaire werking	
1. Hints (zacht) (sterk)	
II. Toestemming	<i>stemt toe – kan – zou kunnen – mag – garandeert....</i>
Rechten	<i>zou/ zal (voordeel), heeft het recht</i>
III. Verplichting	<i>zou/ zal/ niet (beperking verplichting)</i>
Verbod	<i>moet – dient – zal/ zou – verbindt zich – is verplicht</i>
Performatieven	<i>kan niet – mag niet – zal niet....</i>
IV. Toezeggingen / beloftes	<i>eist – vraagt - verzoekt – bestelt</i>
	<i>aanvaardt, neemt aan – erkent- accepteert – stemt in – bevestigt – verklaart – garandeert – zegt toe – staat in voor....</i>

4. Analyse data juridische teksten

De in 'categorie I *Verzoeken zonder expliciete illocutionaire werking*' bedoelde hints (zachte of sterke) die in het Standaardnederlands taalgebruik (gesproken of geschreven) vaak worden gebruikt, waren in beide soorten corpora niet te traceren. Dit feit correspondeert met de verwachting dat er in het algemeen in de juridische communicatie weinig sprake is van verzachtend taalgebruik op het semantisch-lexicale niveau. Het spreekt voor zich dat duidelijkheid en directheid vereisten zijn voor een eenduidige en goede wetgeving en ook voor een goed contract. Deze categorie is dus niet vertegenwoordigd.

Onder de tweede categorie valt ook de subcategorie 'rechten' die semantisch verwant is met toezeggingen, hoewel toezeggingen altijd door de spreker gemaakt worden, wat niet altijd voor rechten hoeft te gelden. Toch drukken beide een soort voordeel uit voor de luisteraar (ontvanger) dat meestal door de partij die dit voordeel bezit toegepast kan worden. Voor de andere partij betekenen dit soort uitdrukkingen in de context van een contract meestal het omgekeerde, dat wil zeggen een verplichting tot iets.

18.2. *De partij die deze akte als eerste ondertekent, doet dit onder voorbehoud dat hij uiterlijk op de ... werkdag nadat hij de akte ondertekend heeft (een kopie van) de door beide partijen ondertekende akte heeft ontvangen. Indien de eerste ondertekenaar niet tijdig (een kopie van) de door beide partijen ondertekende akte heeft ontvangen, heeft hij het recht zich op het voorbehoud te beropen, waardoor hij niet (meer) gebonden is.*